

TOVERI

Lännen Suomalaisen Työväestön Äänenkannattaja

TILAUSHINNAT YHDYSVALLOISSA:	
Yksi vuosikerta ..\$5.50	Kuusi kuukautta \$3.00
Kolme kuukautta ..\$1.60	Yksi kuukausi\$0.60
CANADAAN:	
1 vuosikerta \$7.00	6 kuukautta \$3.75
3 kuukautta \$2.00	
SUOMEN JA ULKOMAILLE:	
Yksi vuosikerta ..\$8.50	Kuusi kuukautta.....\$4.50
SUBSCRIPTION RATES IN THE UNITED STATES:	
One Year.....\$5.50	Three Months.....\$1.60
Six Months.....\$3.00	One Month.....\$0.60

HALLITUKSEN KANTA PUOLAN KYSYMYKSESSÄ

Pääpiirteet Wilsonin nootista Italian lähettiläille Washingtonissa

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 13, 1920, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)
 WASHINGTON, 11 p. elok. — Täyttäkseen lupauksensa "käyttää kaikkia käsilläolevia keinoja" Puolan itsenäisyyden turvaamiseksi, presidentti Wilson lähettäneen hetimiten aliehellistä apua Puolalle, ilmoitetaan täällälaisissa virkapireissään. Lupaus Amerikan avustuksesta Puolan itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamisessa sijaitsee tämän maan hallituksen julkaisemassa Puolan-Venäjän tilaa koskevassa lausunnossa, joka ilmestyi Italian lähettiläille, paroni Avezzanalle annetun nootin muodossa.

Pääpiirteet nootista ovat:
 1. Lausunto, että Yhdysvaltain ohjelmana tulee olemaan "kaikkien käsilläolevien keinojen käyttäminen" Puolan itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden ylläpitämiseksi.

2. Kieltäytyminen suostua Lloyd-Georgen suunnittelemaan pitävään rauhankonferenssiin Lontoossa, jossa liittolaiset olisivat osallisena Venäjän-Puolan rauhansolmimisessa.

3. Varoitus, että Venäjän etuja täytyy "autilisti suojella" ja kaikki Venäjää koskevat kysymykset lykätään siksi kunnes "kansan on pystyttyyt omaa tahtoaan edustamaan hallituksessa."

4. Bolshhevikihallituksen ankara tuomitseminen ja jyrkkä kieltäytyminen ryhtyä toisten kanssa tunnustamaan sanottua hallitusta tai millään muotoa sitä hyväksymään.

5. Hyväksyminen liittolaisten yritykseen "aikaansaada minkäläinen rauhansolmiminen tahansa nykyisille vaikeuksille" ja lupaus tukea oikeuttuja keinoja tämän päämäärän saavuttamisessa.

6. Toivomuksen ilmaus, että Venäjän kansa "pian löytää keinoon sellaisen hallituksen pystyttämiseksi, joka edustaa heidän vapaata tahtoaan ja tarkotustaan" ja lupaus avustuksesta silloin, "edellyttäen, ettei Venäjä ole kokonaan vieraantunut toisten kansojen ystävyydestä ryöstämällä ja sortamalla puolalaisia."

Puolan lähettiläs prinssi Lubomirski sanoi olevansa suuresti mielistynyt presidentti Wilsonin nootin johdosta.

Lubomirski sanoi nootin sisältävän "lujasti suosiollisen" västauksen hänen iskelseen kysymykseensä, että tämän maan hallitus julkitsi lausunnon Puolan moraalista tukemista.

Howatt taipuu, vaan ei taitu.
 PITTSBURG, Kan., 11 p. elok. — United Mine Workers union Kansainpirin tilaitele esimies Alexander Howatt ilmoittaa, että kaksi viikkovastalausealakossa olleet kivihiilenkaivajat Pittsburgin alueella palaavat pian työhön.

Howatt selittää samalla, että lakokolaiset eivät mene työhön hänen määräyksiensä, vaan omasta tahtostaan. Kansain kivihiilenkaivajat tekivät vastalausejakon, kun yhtiö orjalain nojalla ranskaisi mainareita näiden toteuttaessa omasta aloitteestaan viiden päivän työvitkottea.

Howatt selittää samalla, että lakokolaiset eivät mene työhön hänen määräyksiensä, vaan omasta tahtostaan. Kansain kivihiilenkaivajat tekivät vastalausejakon, kun yhtiö orjalain nojalla ranskaisi mainareita näiden toteuttaessa omasta aloitteestaan viiden päivän työvitkottea.

Howatt selittää samalla, että lakokolaiset eivät mene työhön hänen määräyksiensä, vaan omasta tahtostaan. Kansain kivihiilenkaivajat tekivät vastalausejakon, kun yhtiö orjalain nojalla ranskaisi mainareita näiden toteuttaessa omasta aloitteestaan viiden päivän työvitkottea.

TAISTELU VARSOVASTA ALETTU EILEN

New Yorkissa tuomitut venäläiset vapautuvat

NEW YORK, (F.P.) — Venäläiset Mollie Steiner, Jacob Abrams, Samuel Lipman ja Hyman Lachovskij, jotka vuoden 1919 keuhkolla tuomittiin vankeuteen vakolulain nojalla lentolehtisten levittämisestä, jossa tuomittiin liittolaisten sekaantuminen Neuvosto-Venäjän sisäisiin asioihin, vapautettaneen vankeudesta heidän lakimiehensä Harry Weinbergin ja eräiden oikeusviraston virkailijain vakuutuksen mukaan. Miss Steiner, jota on säilytetty liittolaisten vankeudessa Jefferson Cityssä, Mo., tuomittiin viideksitoista vuodeksi, samalla kun nuo kolme miestä tuomittiin 20 vuodeksi kukin.

Heidät vapautetaan ehdolla, että poistuvat maasta omilla kustannuksillaan tai alustavat karkotettavaksi. Tuomitut palaavat Venäjälle vapaaehtoisesti. Varoja kerätään ystävien keskuudessa kyytikustannuksiin.

Latvia allekirjoittanut rauhan

LONTOO, elok. 12 p. — Timesille Riigasta tulleet tiedot kertovat, että Latvia on allekirjoittanut Venäjän ja Latvian välisen rauhansolmimuksen keskiviikkona.

SUOMI JA VENÄJÄ SOPINEET ASELEVOSTÄ

HELSINKI, elok. 12 p. — Tartossa koolla olevat Suomen ja Venäjän edustajat ovat viime keskiviikkona päässeet yksimielisyyteen aselevon ehtoihin näiden.

SAKSA JA ITÄVALTA SUHTEISSA VENÄJÄN KANSSA

PARISI, elok. 13 p. — Tähne tiedotetaan, että Berliinissä on saapunut Venäjän lähetystö avataksaan diplomaattiset suhteet Venäjän ja Saksan välillä. Toinen venäläinen lähetystö on saapunut Wieniin, tarkoituksella avata diplomaattiset suhteet Itävallan kanssa.

Saksan raatajat pitävät tarkoin silmällä militaristien liikkeitä. Ranska kiihottaa Puolaa jatkamaan sotaa. Tilanne vakava

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 13, 1920, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)
 LONTOO, elok. 13 p. — Berliinistä tulleessa radiosanomassa kerrotaan Venäjän punaista ratsuväkeä saapuneen Varsovan esikaupunkiin Pragaan.

PARISI, elok. 12 p. — Idän sotainnättämöitä ulkoministeriön tulleiden tietojen mukaan suuri taistelu Varsova alotetaan tänään pitkin Puolan rintamaa.

VARSOVA, elok. 12 p. — Venäjän sotakomissari Leon Trotski on saapunut Venäjän armeijan pääkvartertiin, Bjelostokiin, mikäli rintamalla tulleet tiedot kertovat. Yleisön keskuudessa on synnyttänyt pelästelyä tieto, että vihollinen tulee yhä lähemmäksi ja aikoo panna alulle suuren saartoliikkeen. Kansaa pakenee pois kaupungista kärryillä, autoilla ja junnilla, joita on enää muutama jäljellä. Kiihtynyt kansanjoukko on piirittänyt rautatieaseman.

Aseman tekee vielä kamalammaksi se, että hallitus ei ole antanut minkäänlaista lausuntoa nykyisen tilanteen johdosta. Pakoon pyrkivästä ei huolehdi kukaan millään tavalla.

ERIMIELISYYTTÄ ENGLANNIN JA RANSKAN VÄLILLÄ

PARISI, elok. 12 p. — Englannin ja Ranskan välille on syntynyt erimielisyyttä siitä, miten olisi taisteltava bolshiveikeja vastaan. Englannin taholta on ryhdytty toimiin yhteisymmärryksen aikaansaamiseksi. Ranskan ulkoministeriön saapui Englannilta nootti, jossa se sanoo, että näiden kahden maan hallitusten pitäisi edelleen toimia käsi kädessä sillä aikaa kun niiden välisiä erimielisyyksiä koetetaan sovittaa.

Syynä erimielisyyteen Englannin ja Ranskan välillä on tunnustuksen antaminen Ranskan taholta kenraali Wrangelille ja Englannin Puolalle lähettämä kehoitus, että se hyväksyisi bolshhevikien rauhanehdot. Pääministeri Lloyd-George ensin kieltäytyi uskomaasta tiedonantoa, että Ranska on antanut tunnustuksensa Wrangelille ilman Englannin suostumusta. (?) Kun pääministeri Millerand sai tietää, että Lloyd-George on kehottanut puolalaisia hyväksymään punaisten ehdot, niin hän sai kabinettin kokouksessa, että sellaisella menettelyllä on rikottu Hythen sopimusta, jonka mukaan Ranska ja Englannin oli määrä toimia käsi kädessä Puolan kriisissä.

Yhdysvallatko Ranskan takana? LONTOO, elok. 12 p. — Samalla kertaa kun tänne saapui tieto, että Ranskan hallitus on virallisesti ilmoittanut tunnustaneensa Wrangelin

hallituksen, saapui myöskin tieto Yhdysvaltain hallituksen antamasta lausunnosta, koskien Venäjän kysymystä. Brittiläiset viranomaiset katsovat sen merkitsevän, että Yhdysvallat ovat liitoutuneet Ranskan kanssa Englantia ja Italiaa vastaan ja että siitä mahdollisena seurauksena ovat seurauksiltaan vakavat erimielisyydet liittolaisten keskuudessa.

Lloyd-Georgen mukaan se tosiasia, että Ranska ryhtyi jo mainittuihin toimenpiteisiin heti sen jälkeen kun oli saanut tiedon millä tavalla Yhdysvallat suhtautuvat Venäjän kysymykseen, yhdessä sen seikan kanssa, että tuollaisesta menettelystä Ranskan taholta ei mainittu sanaakaan Hythen konferenssissa, on saattanut brittiläiset viranomaiset tekemään johtopäätöksen, että uuden poliittikan omaksuminen Ranskan taholta oli suoranainen seuraus Yhdysvaltain valtiosuhteiden Colbyn antamasta lausunnosta.

Krimittä tulleet tiedot kertovat, että kenraali Wrangel on liittynyt joukkonsa yhteen Donin kasakkain kanssa ja että anti-bolshivistiset joukot siellä kehittävät nopeasti suurta hyökkäysliikettä. Kenraali P. Wrangel on ruotsalaista syntyperää.

Puolalaisia naisia rintamalla. VARSOVA, elok. 12 p. — Pataljoona naisia marsal läpi kaupungin pitkin valtakatua, olleen matkalla rintamalla puolustamaan Varsova, kullakin heistä oli kiviä ja ammuksia. Naiset ovat ennenkin ottaneet osaa taisteluun. Viilna puolustamassa oli naispataljoonia ja siellä heistä kaatui ja haavoittui noin 60.

Viimattu taistelu on käynnissä lähellä Buleuskaa, joka on 33 mailin päässä Varsovista. Siellä punaiset ovat tehneet kiivaita hyökkäyksiä, heillä nähtävästikin ollen aikomus vallata kaupunki hinnalla millä tahansa.

Miten Ranskan hallitus käyteele rahoja LONTOO, elok. 12 p. — Täällä olevan Venäjän lähetystön taholta (jatkoa kolmannelle sivulla)

ARKKITEHDIT JA NYKYINEN JÄRJESTELMÄ

Antaneet merkittävien lausunnon asunto-olojen mahdottomuudesta nykyoloissa

NEW YORK, (F.P.) — Kapitalistisessa maailmassa on mahdoton rakentaa koteja halpapakkaiksille työläisille sellaisella hinnalla, mikä sietäisi asunon vuokraamisen tai myymisen ilman tappiota.

Näin toivottomaksi katsoo aseman Amerikan arkkitehtiyhdistyksen Philadelphia osasto. Philadelphia arkkitehdit sanovat tämän olevan "hivrittävän syytöksen nykyistä teollisuusjärjestelmää vastaan." Edelleen väitetään, että "kietämätön totuus on, että sellainen teollisuusjärjestelmä, mikä ei voi taata riittävästi ravintoa, suojaa ja rikistystä kaikille työntekijöilleen, ei ole keivoin elämä."

"Jotta Yhdysvaltain nykyinen väestö voitaisiin majoitaa keivöllisiin asuntoihin," selittävät arkkitehdit, "täytyisi kuluttaa varoja 10:stä kahteenkymmeneen biljoonaan dollariin. Yksityinen yritysliikitys tällä alalla on kokonaan romahtanut. Keti, joka on yksi välttämättömien edellytys teollisuuselämässä on useita vuosia ollut saavuttamattomissa yhä lisääntyväle osalle ihmisluosta."

"Näiden tosiasian valossa, me arkkitehdit suositamme kotien rakentamista laillistuttamasta yhteiskunnallisen velvoittuena huonopakkaisille työläisille; että tämänlaisten kotien valmistaminen voittoa tuottavana teollisuutena hyljätään teorian ainuinkin se on jo käytännössä melkein hyljätty ja että hallitus, kansallinen ja paikallinen, ryhtyisi heti toimenpiteisiin, mitkä tekisivät mahdollisiksi alkeellisimpien elinheitojen saannin."

Valtiosuhteeri vaatii raportin Frankfortin, Ill., vainoista

WASHINGTON, 12 p. elok. — Valtiosuhteeri Colby lähetti tänään kuvernööri Lowdenille Illinoisin pyynnön tutkinnon toimittamisesta ja raportin lähettämiseksi West Frankfortissa tapahtuneen metelin johdosta, jolloin italialaiset asukkaat karkotettiin asunnoistaan viime viikolla.

AMERIKA PYSYY NEUTRAALISENA

WASHINGTON, 12 p. elok. — Valtioedustantosta saatiin tänään tiedoksi, että Yhdysvallat "toistaiseksi" ei tahdo olla puolella eikä toisella Englannin ja Ranskan välisessä, riidassa Venäjän-kysymyksestä.

TEXASIN SOSIALISTIPUOLUE UDELLEEN JÄRJESTETTY

DALLAS, Tex., (F.P.) — Texasin Sosialistipuolue on uudelleen järjestetty kaksi vuotta kestäneen melkein täydellisen toimettomuuden jälkeen. Elokuun 1 p:nä pidetyssä konventiossissa oli läsnä 75 edustajaa ja täydellinen ehdokaslista nimettiin. Jotta valtion lainvaatimukset jäyettäisiin, pidetään myöhemmin muodollinen nimityskonventio.

OREGONISSA OLI KUUMA PÄIVÄ

PORTLAND, Ore., 13 p. elok. — Kuumien elokuun päivä Portlandissa 14 vuoteen oli eilinen päivä, jolloin lämpömittari osoitti 98 astetta kello 3 aikana iltapäivällä.

Eugenessa nousi kuumuus 104 asteeseen ja Salemissa aina 110 asteeseen.

SHERIFFI PAKENI NEEKERIVANGIN KANSSA

PITTSBURG, Kan., 12 p. elok. — Saatuaan tietää, että monta autohuornallista aseellista miehää oli matkalla Pittsburgiin lynkkaustarkoituksessa, lähti sheriffi Clarence Armour pakoon, vieden mukanaan nekerin, joka edellisessä päivänä murhasi valkoihosen miehen Fort Scotissa.

PUOLAN IMPERIALISTITIEN PELAILU

Toukokuun 20 p:nä piti kansankomisari L. Trotski Gomelissa puheen, luoden mielenkiintoisen katsauksen Puolan ja Venäjän suhteisiin viimeisten vuosien aikana. Puhe kuuluu:

Toverit! Sallikaa minun tervehdellä teitä punaisessa Gomelissa kansankomisarioiden neuvoston puolesta ja työläistemme ja talonpoikaistemme punaisen armeijan puolesta.

Gomel ei ole tällä hetkellä vain yksi kuvernementikaupunkijamme. Gomel on tällä hetkellä meidän länsirintamamme, jossa myös Neuvosto-Venäjän kohtalo tullaan ratkaisemaan, rautateitten solmukohta. Meidän länsirintamamme on kauan aikaa ollut sivuseikkana toisten rintamien rinnalla. Voittuamme idässä Koltshakin, etelässä Denikin, pohjoisessa Millerin ja Judenitschin, olimme toivoneet länsirintamalla säästyvämmä käymästä pitkä, ankaraa ja veristä taistelua. Me olimme toivoneet, että puolalaisen aatelisto — niin kerskaava, kevytmielinen ja saalinhimoinen kuin se onkin — kuitenkin olisi siksi terveälyinen, että pysytteleisi hyökkäämästä kimpimmme, kun me kunniallisesti ja avoimesti olemme tunnustaneet Puolan vapauden ja riippumattomuuden ja luopuneet kokonaan sekaantumasta / Puolan sisäisiin asioihin.

Tulevaisuuden historioitsijat tulevat ihmetyksellä luokomaan Neuvosto-Venäjän ja porvarillisen ja aatellisen Puolan keuhkain suhteista. Minä tuulen, ettei näiden koostuneiden monien tuhansien ihmisten joukossa ole useaa kansalaista, joka ei tietäisi, kumpi on vahvempi. Neuvosto-Venäjä vai kuningeri-Puola. Me olemme ehdottomasti väkempiä, sen me pian osotamme puolalaisille Varsovassa. Mutta me olemme tahtoneet rauhaa. Me olemme olleet valmiit ostamaan tämän rauhan ja maksamaan siitä

korkean hinnan, vain välttääksemme vuodattamasta työläisten ja talonpoikain verta. Me olemme suostuneet mitä raskaimpiin myönnytyksiin. Ottakaa ja lukekaa viime kuukausien, viime vuosien sanomalehtiä, niin ette löydä yhtään kuukautta, ette edes yhtään viikkoa, jolloin ei neuvostohallitus olisi ottanut jotakin askelta solmiakseen rauhan Varsovan kanssa. Me olemme kääntyneet puolalaisten puoleen radiolla, me olemme koettaneet kaikkia mahdollisuuksia, me olemme kääntyneet sekä suoraan että Lontoon ja Pariisin välityksellä Varsovan puoleen. Pyynnössämme olemme sanoneet: "Te Varsovan herrat tahdotte ryöstää Ukrainan ja Venäjän. Sanokaa meille tarkasti, mitä te tahdotte ja me tahdomme ehkä hyvällä suoda sen teille, minkä te haluatte saada väkivalloin." Se on ollut neuvostohallituksen puhetta muuttumatta joka kerta.

Kun Puola valkeroi hohenzolleren ikeen alaisen, oli neuvostohallitus ensimmäinen koko maailmassa joka tunnusti Puolan itsenäisyyttä oikeuden ja pani vastalauseen Saksan militaristien Puolan kansaa kohdanneita väkivallantejoja vastaan. Kun Saksan vallankumous vapautti Puolan Saksan kaheista tunnustimme me heti avoimesti ja juhlallisesti Puolan itsenäisyyden ja selittimme, ettei koskaan aloakaan neuvostorykmentti tulisi loukkaamaan Puolan rajoja.

Murhasivat Venäjän Punaisen ristin lähetystön.

Silloin oli pikkuporvarillinen Moraczewski vallassa. Me ehdotimme hänelle, että heti alettaisiin rauhaneuvelut. Tämä tapahtui jo vuoden 1918 lopussa. Mitä Moraczewskin hallitus vastasi? Se ei vastannut mitään sanoilla, vaan teoilla. Meidän punaisen ristin lähetystö oli matkalla Saksasta Puolan kautta ko-

timaahansa. Se oli joukko rauhallisia ihmisiä — joukossa naisiakin — jotka palasivat Saksasta autettuaan siellä sotavankejamme sen mukaan kuin se oli heille mahdollista. Ja silloin, toverit, kun tämä punaisen ristin lähetystö, jonka johdossa oli toveri Weselowski, mitä humanisista ja jaloin mies, itse synnyttäen puolalainen ja Puolan työväenliikkeen perustaja — kun tämä lähetystö siis oli matkalla Puolan läpi Puolan hallituksen suostumuksella, hyökkäsivät Moraczewskin agenttien kimppeeseen ja koko lähetystö murhattiin, joukossa m.m. eräs vanha nainen. Puolan työväen suuttumus pakotti hallituksen itsensä vuoden kuluttua tästä saattamaan murhaajat oikeuteen. Mutta puolalainen työmielinen vapautti murhaajat kaikki. — Näin vastasi vapautetun Puolan hallitus rauhantarjooseksemme.

Toverit! Olemmeko me sen jälkeen luopuneet toivomasta rauhan solmimisesta? Emme. Meidän diplomatiamme on kulkenut edelleen samaa suuntaa ja koettanut luoda rauhan millä hinnalla tahansa. Moraczewskin hallitus kaatui. Sijaan tuli Paderewskin hallitus — hän on tunnettu pianisti, mutta poliitikassa on hän huono musiikkimies. Paderewskin hallitus näytti jo olevan taipuvainen. Moskovaan saapui Puolan punaisen ristin valtuutettu, Aleksander Wenckowski. Meidän ulkomaanasioiden kansankomisari Tshitsherin selitti heti hänelle: "Käsitelkääme sotavankeja koskevia asioita erikseen, mutta me esitämme että heti istuisitte tämän pöydän ääreen käsittelemään kysymystä Venäjän ja Puolan suhteista. Ja minä, Tshitsherin, vakuutan neuvostohallituksen nimessä ja neuvostohallituksen puolesta — hän sanoi — ettei ole ainoatakaan kysymystä, jonka tähden pitäisi käydä sotaa. Jos on kysymys kauppasuhteista, pääsem-

me yksimielisyyteen. Jos on kysymys riidellystä alueesta, niin tahdomme kääntyä väestön puoleen ja toimeenpanna kansanäänestyksen, se on, me tahdomme kysyä itse riidanalaisen kuvernementin väestöltä, kumpaan ko maahan se tahtoo kuulua, Puolaanko vai Venäjään.

Tämä Tshitsherinin ehdotus ei ole eikä voi olla yhtään kunniallista järjestelmää ihmistä, joka sanoisi, että tämä ehdotus olisi ollut arvoton tai väärä. Mitä vastasi Wenckowski tähän? Hän lupasi, että Puolan hallitus ottaa asian harkitakseen. Hän matkusti Varsovaan. Me odotimme vastausta. Me kysyimme yhtä päätä asiaa sieltä, mutta he vain horjulivat ja "harkitsivat".

Viime vuoden lopussa, joulukuun 22 p:nä 1919, jos tarkoin muistan, kääntyi ulkoasiainkomissari, toveri Tshitsherin, taas radiosanomalla — niin että koko maailma voi sen lukea — nootilla Pilsudskin hallituksen puoleen. Nootissa hän ehdotti rauhaneuvelotujen alkamista. Asia oli siten, että joulukuun alussa tai keskivälissä Puolan ulkoasiainsihteeri, Sharynski vastasi selmälle: "Me olemme tehneet ja temme teille rauhantarjouksia ja toistamme 12:nen tai 15-nneen kerran: Me tunnustamme Puolan riippumattomuuden, meillä ei ole aikomusta hyökätä teidän kimpunne, me ehdotamme heti aselevon solmimista ja julkisia rauhaneuvelotuja."

Mikä oli vastaus? Vastausta ei tullut ollenkaan. Tällä kertaa ei ollut mitään punaisen ristin komissionia Puolassa, että olisi sitä voitu murhata vastaukseksi.